

Kiadványsorozat
2. Kötet

A bevándorló nők saját hangjának visszanyerése

ENHANCE
LEARNER VOICE

ENHANCE
Minifüzetek

A kiadványt a das kollektiv koordinálta

 Co-funded by
the European Union

Ez a könyv a Creative Commons Attribution 4.0 Nemzetközi Licenc alatt jelent meg.

A következőket teheted:

Megosztás: az anyag másolása és terjesztése bármilyen médiumban vagy formátumban.

Adaptálás: az anyag bármilyen célú, akár kereskedelmi célú remixelése, átalakítása és felhasználása. A licencadó nem vonhatja vissza ezeket a szabadságokat, amíg betartod a licencfeltételeket.

A következő feltételek mellett:

Attribution – Megfelelően meg kell jelölnöd a forrást, meg kell adni a licencre mutató linket, és jelezned kell, ha változtatások történtek. Ezt bármilyen ésszerű módon megteheted, de nem olyan módon, amely azt sugallja, hogy a licencadó támogat téged vagy az általad használt tartalmat.

Megosztás: Ha remixeled, átalakítod vagy felhasználod az anyagot, a hozzájárulásaidat ugyanazon licenc alatt kell terjesztened, mint az eredetit..

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Tartalmak

A tanulók hangjának erősítése	4
A hang visszaszerzése	6
Szisztematikus rasszizmus	8
Hiányorientált gondolkodásmód	9
Szolidaritás	10
Származás és az oktatáshoz való egyenlőtlen hozzáférés	11
Bizalmi terek	12
Rendszerszintű fáradtság	13
Tervezés a holnapra	14
Visszajelzések	15
Kritikai pedagógia és Photovoice	17
Források	19

A Tanulók Hangjának Erősítése

Bevándorló Nők: Saját Hangjuk Visszanyerése

Bevezetés

Az ENHANCE projekt azon a meggyőződésen alapul, hogy a tanulók hangja nemcsak értékes, hanem létfontosságú az igazságos, befogadó és reagáló felnőttképzési rendszerek alakításában. Ez a három minifüzetből álló sorozat azért jött létre, hogy teret adjon ezeknek a hangoknak – azoknak a hangoknak, amelyeket túl gyakran figyelmen kívül hagynak, alulértékelnek vagy aktívan elhallgattatnak.

Mindegyik füzet egy másik témára összpontosít, amely azzal kapcsolatos, hogy a felnőtt tanulók hogyan élik meg a kirekesztést, és hogyan nyerik vissza a teret, a láthatóságot és a befolyást az oktatás és a közösségi részvétel révén:

- A marginalizáció csendjének megtörése, NHE (Magyarország),
- A rendszerszintű kirekesztés hangjának visszaszerzése, das kollektív (Ausztria),
- A közösségi cselekvésre szánt szókimondó tanulási terek létrehozása, ABC Foundation (Hollandia).

Ezek a füzetek együttesen öt közös célt szolgálnak:

- A tanulók meghallgatását akadályozó rendszerszintű akadályok kezelése
- A tanulók hangjának felerősítése hiteles és hozzáférhető módon
- Az inkluzív felnőttoktatás támogatása, amely alkalmazkodik a tanulók életéhez, és nem fordítva
- A megélt tapasztalatok láthatóvá és politikaivá tétele
- A tanulók közötti, valamint a tanulók és a pedagógusok közötti szolidaritás előmozdítása

E célok elérése érdekében a füzeteket a tanulókkal közösen, részvételen alapuló workshopokon keresztül készítették, kreatív, reflektív és tapasztalati módszerek széles skáláját alkalmazva. Ezek közé tartozott a szociodráma és a művészetterápia (NHE), amelyek lehetővé tették a tanulók számára, hogy szimbolikusan és kollektíven feldolgozzák tapasztalataikat, valamint a személyes narratíva és a tanuló által vezetett interjúk (ABC Alapítvány), amelyek az egyéni tanulási és önrendelkezési utakat rögzítették.

A Tanulók Hangjának Erősítése

Bevándorló Nők: Saját Hangjuk Visszanyerése

A harmadik füzet (das kollektiv) a photovoice módszert alkalmazta, amely teret teremtett a tanulók számára, hogy vizuálisan dokumentálják, megosszák és reflektáljanak tanulási tapasztalataikra fényképek és feliratok segítségével.

Minden füzet nemcsak azt emeli ki, hogy a tanulók mit tapasztalnak, hanem azt is, hogyan adnak értelmet a világuknak, hogyan állnak ellenük és hogyan alakítják át azokat. A történetmesélés, a kreatív kifejezőmód és a kritikai reflexió révén ezek a füzetek bemutatják a részvételen alapuló felnőttoktatás erejét, mint a lehetőségek és az átalakulás terét. Elsősorban más tanulóknak szólnak – inspirációt, reflexiót és szolidaritási érzést kínálva, valamint gyakorlati betekintést nyújtva abba, hogyan alakíthatják a felnőtt tanulók saját tanulási útjukat, és ezáltal hogyan befolyásolhatják a körülöttük lévő közösségeket és rendszereket.

Minden füzet végén található források és kapcsolattartási pontok listája ötleteket és eszközöket kínál a bekapcsolódáshoz, a cselekvéshez vagy a hasonló úton haladó másokkal való kapcsolatfelvételhez.

Ez a füzet – **A migráns nők visszszerzik hangjukat** – az ausztriai das kollektiv munkáját mutatja be. A migráns nőkre összpontosítva a projekt azoknak a hangjaira összpontosít, akiről gyakran beszélnek, de ritkán hallgatnak rájuk. A photovoice módszer segítségével a résztvevők fényképek és feliratozott történetmesélés segítségével dokumentálják valóságukat, nézőpontjaikat és a változással kapcsolatos elképzeléseiket. E kreatív folyamat során a tanulók nemcsak életük narrátoraivá, hanem vizuális alkotókká is válnak, visszaszerezve a teret a nyilvános párbeszédben.

A Hang Visszaszerzése

Vizuális Történetmesélés

A tanulói hang megnyilvánulását támogató vagy akadályozó tényezők kérdéseinek feltárásához egy vizuális történetmesélési módszert, az úgynevezett fothangot alkalmaztuk. A fothang módszer egy Caroline Wang és Mary Ann Burris (1997) által kidolgozott részvételi akciókutató megközelítés, amely teret teremt a résztvevőknek, hogy fényképeken keresztül fejezzék ki nézőpontjaikat, ötleteiket és érzelmeiket, és csoportos beszélgetések során reflektáljanak tapasztalataikra. Ebben a projektben a „tanulói hangra” összpontosítottunk. A fothang módszer fő célja, hogy felerősítse a tanulók hangját, és teret teremtsen számukra, hogy közösen reflektáljanak saját tapasztalataikra.

A tanulók társkutatóként működnek együtt fényképek készítésével, történeteik megosztásával és a témák közös elemzésével.

A facilitátorok katalizátorként működnek azzal, hogy nyitott kérdéseket tesznek fel mélyebb reflexiók kiváltására anélkül, hogy irányítanák a beszélgetést. Ez a részvételen alapuló megközelítés átalakíthatja a tanulási környezeteket azért, hogy a tanulók megélt tapasztalatait helyezze a középpontba. A Photovoice nemcsak a tanulási folyamatokba való befogadással vagy kizárással kapcsolatos nézőpontok kifejezésére kínál lehetőséget, hanem figyelmeztető jelként is szolgálhat az oktatók és a politikai döntéshozók számára, emlékeztetve őket arra, hogy hallgassanak meg azokat a hangokat, amelyeket gyakran figyelmen kívül hagynak.

A Photovoice folyamat megkezdéséhez először két tanulóval találkoztunk egyénileg, hogy bemutassuk nekik az ENHANCE projekt céljait és a Photovoice módszert. Ezt követően három teljes workshopon vettünk részt további 5 tanulóval/társkutatóval.

A Hang Visszaszerzése

Vizuális Történetmesélés

Az első csoporttalálkozón a fotóhang módszerének ismertetése és a csoporton belüli kényelmes légkör megteremtése volt a hangsúly. A résztvevők különféle bemelegítő tevékenységekben vettek részt, többek között mindennapi tárgyak metaforaként való használatával személyes történeteket meséltek el. Ezután útmutatást kaptak a fotózással, a szimbolikával, a történetmeséléssel és a magánélettel kapcsolatos kérdésekkel kapcsolatban. Végül a társkutatók megkapták a feladatukat: mindegyiküknek 3-5 fényképet kellett készítenie, amelyek a következő kutatási kérdésekre válaszolnak:

- Migráns nőként hogyan éli meg a tanulási környezetébe való befogadást vagy kirekesztést, és mi segít abban, hogy úgy érezze, számít a hangja?
- Mikor érzed magad meghallva vagy észre véve a tanulási környezetben?

A 2. és 3. műhelyfoglalkozáson a társkutatók visszatértek a fotóikkal,

megosztották a mögöttük álló történeteket, és beszélgetésbe, valamint reflexióba keveredtek. A párbeszéd révén a társkutatók jelentéseket azonosítottak, és reflektáltak az ismétlődő és újonnan felmerülő témákra. A facilitátorok kerülték a rávezető kérdéseket, ehelyett azt kérdezték: „Mit látsz?” vagy „Mit jelent számodra ez a fotó?”. A hangsúly a reflexió támogatásán volt, nem pedig az értékelésen vagy a kritikán.

A csoportos foglalkozások után rövid egyéni megbeszéléseket tartottak annak érdekében, hogy minden résztvevő ötletei, értelmezései és tapasztalatai pontosan tükröződjenek egy összefoglaló narratívában, amelyet elemzés kísér.

Ezeket a szövegeket átdolgozták, finomították, majd visszaküldték a társkutatóknak, hogy elolvashassák, javíthassák vagy változtatásokat kérhessenek.

Az itt bemutatott történetek ennek a közös fotóhang-folyamatnak a végeredményei.

Rendszerszerű Rasszizmus

Várni...

Fatima S. leír egy fotót a nappalijában álló óráról. Számára az óra az idő értékét, a szervezettséget és a célkitűzést szimbolizálja. Naponta használja a tanulási idő megtervezésére. Ugyanakkor az óra a belső és külső nyomást is jelképezi – a szakképzési program megtalálásának sürgősségét és a lehetőségekre való várakozás nehézségét, amelyeket gyakran blokkol a diszkrimináció és a rasszizmus, különösen a fejkendő viselése miatt.

Fatima az órát nemcsak időgazdálkodási eszközként használja, hanem az önfelelősség, a türelem és a frusztráció metaforájaként is. Néma tanújává válik tanulási útjának, törekvéseinek és az előtte álló akadályoknak.

Miközben erős önreflexióról és ellenálló képességről tesz tanúbizonyságot, története egyértelműen rávilágít arra, hogy a rendszerszerű rasszizmus hogyan befolyásolja az oktatáshoz és a lehetőségekhez való hozzáférést.

„Az óra emlékeztet arra, milyen értékes az idő, és milyen fontos jól megszervezni... De ez nehéz, mert a jelentkezéseimet gyakran figyelmen kívül hagyják a fejkendőm miatt.

„Nehéz várni egy lehetőségre...”

Hiányorientált Gondolkodásmód

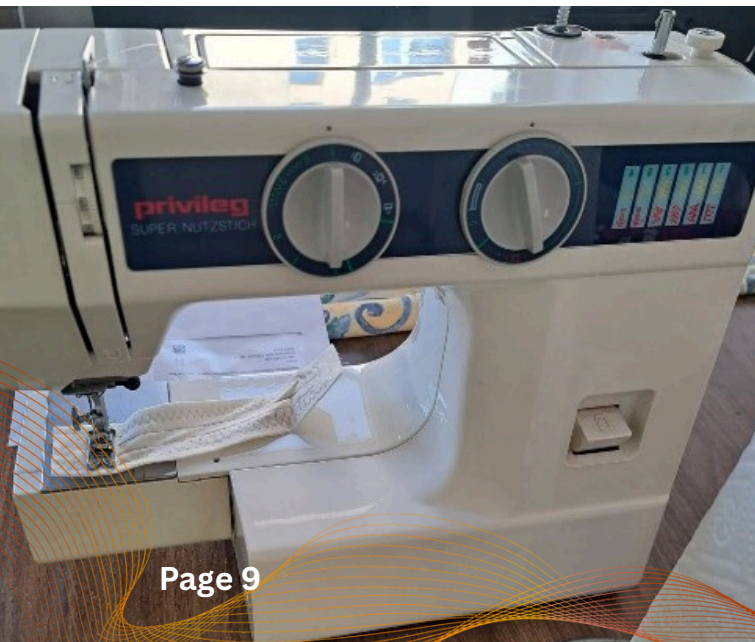
Varni az utamat

Fatima megosztja varrógépének történetét – a hatalom, a szakértelem és a túlélés szimbólumát. Fialtal kora óta a varrásról álmódott. A családi korlátozások, a házasság, a formális oktatáshoz való hozzáférés megtagadása és a migráció ellenére megtanult varrni, vett egy saját gépet, és megbízható varrónővé vált a közösségében. Azt reméli, hogy Ausztriában folytathatja ezt az utat: hivatalos képzési programba jelentkezhet,

,hogy okleveles varrónő legyen. De támogatás helyett intézményes akadályokba ütközik: a munkaügyi hivatal (AMS) kizárólag a hivatalos német nyelvtudásának hiányára összpontosít, figyelmen kívül hagyva évek óta bizonyított szakértelmét.

Fatima története egy rendszerszintű problémát illusztrál – a hiányorientált gondolkodásmódot, amellyel gyakran a migráns nők szembesülnek. Ahelyett, hogy megkérdeznék, mit tud csinálni, az intézmények arra koncentrálnak, hogy mit nem tud (folyékonyan beszél németül). Tapasztalatait, kezdeményezését és kívánságait bizonyítvány vagy tanfolyam nélkül lényegtelennek tartják. Arra a kérdésre, hogy szüksége van-e németre ahhoz, hogy jó varrónő legyen? Azt mondta: „Nem, korábban nem. De Ausztriában igen – a dokumentum miatt.” Ez a különbségtétel kritikus: a készség megvan. Ami hiányzik, az a rendszerszintű felismerés.

„Sok ötlet van a fejemben, de nem megy... mert szükségem van egy engedélyre...”

Szolidaritás

Motiváció és Remény Együtt

Tamana megosztott egy nőkről készült fotót, amelyet a das kollektívban készített. A fotó afganisztáni egyetemi éveire emlékezteti, ahol szociális munkát tanult. A fotó kettős jelentéssel bír számára: egyrészt egy tanuló nőkből álló közösséget ábrázol, másrészt szomorúságot ébreszt az afganisztáni valóság miatt, ahol a nők már nem járhatnak iskolába vagy egyetemre. Itt a das kollektívban más nők tanulásának látványa motiválja és reményt ad neki. Úgy érzi, nincs egyedül.

Tamana fotója mély érzelmi hidat képez múltja és jelene között. Összeköti korábbi akadémiai identitását jelenlegi ausztriai tanulási tapasztalataival. Az együtt tanuló nők jelenléte a szolidaritás, a rugalmasság és a megosztott hatalom szimbólumává válik. Ez a reflexió szélesebb körű vitát indít el az oktatáshoz való hozzáférésről, az emlékezetéről, a helyváltoztatásról és az önrendelkezéséről.

A fotó megosztásának aktusa önmagában a láthatóság visszaszerzésének aktusa – mind személyes, mind politikai szinten.

A nők támogatják a nőt – a közös tanulás és a szolidaritás erőt ad.

„Nem vagyok egyedül – más nővel vagyok itt.”

Származás és az oktatáshoz való egyenlőtlen hozzáférés

Elérhetetlenül

Diana K. a családjáról és arról a vágyáról beszél, hogy óvodapedagógus legyen – egy olyan munka, amely összhangban van türelmével, gondoskodásával és a gyerekekkel szerzett tapasztalatával. Motivációja és gyermekei érzelmi támogatása ellenére a munkaügyi hivatal (AMS) támogatására irányuló ismételt kísérletei sikertelenek voltak. Ehelyett alacsony képzettséget igénylő takarítói vagy vendéglátóipari munkákat ajánlottak neki. Diana komoly anyagi akadályokkal küzd az oktatás terén, mivel a képzések túl drágák a héttagú családja számára, akik egyetlen jövedelemből élnek.

Története rávilágít arra, hogyan korlátozza az osztály és a migráció az oktatáshoz való hozzáférést, ahol a lehetőségek nem a képességeken vagy a motiváción, hanem a pénzügyi lehetőségeken múlnak. Áadásul a hiányosságokra való fókuszálás azt emeli ki, hogy miben szenved hiányt, nem pedig azt,

amit hoz, ami alacsony fizetésű, kilátástalan munkákba taszítja, és megerősíti a meglévő hierarchiákat, amelyek gyakran a munkaerőpiac aljára szorítják a migráns nőket.

Az oktatás azok kiváltságává válik, akik megengedhetik maguknak, és a mobilitás ígérete elhalványul a pénzügyi akadályok mögött.

„Óvodában szeretnék dolgozni – van türelmem, és tudok gyerekekkel lenni... de azt mondták, hogy 1050 eurót kell fizetnem a képzésért, és ezt nem engedhetem meg magamnak.”

Bizalmi terek

Erőt Adó Tollam

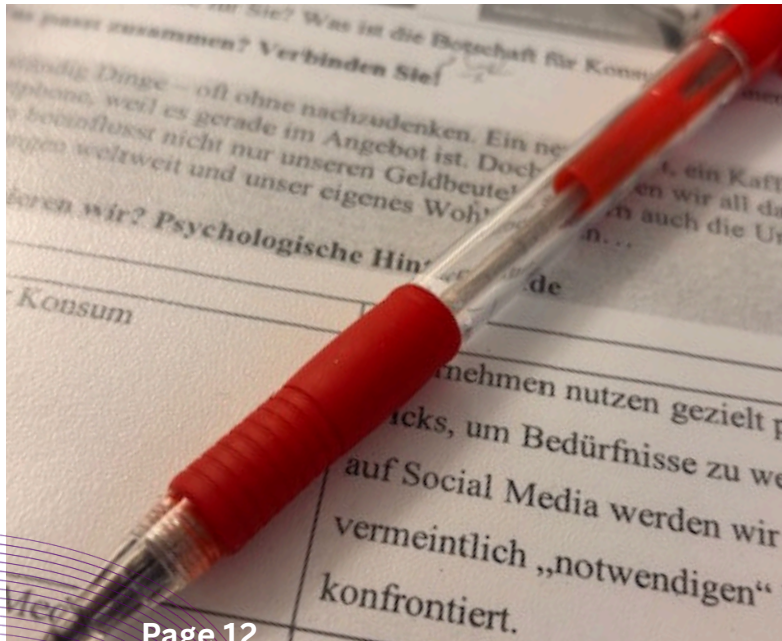
Norzia megosztja a toll történetét – egy tárgyét, amelyet évek óta magánál hordott, és amely különböző országokban, a tanulási folyamat kihívásokkal teli szakaszaiban és vizsgáin is vele utazott. Számára a toll az erő, a tanulás, a remény és az ellenállás szimbólumává vált. Amikor úgy érzi, hogy nem tudja tovább folytatni, megfogja, és új energiát merít belőle.

„Felvehetem a tollamat és folytathatom.”

Történetét a nők jogaival és a globális egyenlőtlenséggel kapcsolatos szélesebb körű tudatossághoz köti. „Egy demokratikus országban mindenkinek joga van az oktatáshoz.” Míg Afganisztánban a nők oktatása tilos, Ausztriában diszkriminációval és rasszizmussal szembesül. Mégis ragaszkodik a tanuláshoz – nemcsak saját maga, hanem a jövőben más nők segítése érdekében is.

Norzia reflexiói strukturális kihívásokat és önmegvalósítási igényeket egyaránt feltárnak: rasszizmussal és kirekesztéssel néz szembe, de a tanulást az ellenállás és a szolidaritás eszközének tekinti. Az oktatás az ő módszere annak, hogy a küzdelmét céllá alakítsa.

Jelenlegi tanulási terét a das kollektivban „második nappalijaként” írja le – egy melegséget és összetartozást teremtő helyként, ahol a tanárok és tanácsadók a lehetőségek bemutatásával, nem pedig utasítások diktálásával irányítják a tanulókat. Norzia hangsúlyozza, hogy a tiszteletteljes tanulási tér hogyan segít neki tudást szerezni és újjáépíteni az önrendelkezés érzését.

Rendszerszerű fáradtság

Segítség vagy nem?

Rawan egy két kézfogásról készült fotót mutat be – a kölcsönös támogatás szimbólumát. Számára ez az egymás segítségének erejét jelképezi. Elmagyarázza, hogy a migránsok azért segítenek egymásnak, mert hasonló nehézségekkel küzdenek, míg az intézmények gyakran ígérnek segítséget, de nem teljesítik.

„Azt mondják, igen, segítünk, de ez nem igaz.”

Rawan többször is megpróbált elkezdni egy informatikai képzést. Miután meghívták a kiválasztási fordulókra, de sosem választották ki, migrációs háttérét akadálynak tekinti. Diszkriminációra gyanakszik, mivel néhány interjúkérdés nem kapcsolódott a képzéshez vagy a munkához. Minden jelentkezés új német szinteket, szabályokat és nem egyértelmű kritériumokat hoz magával, ami rendszerszerű fáradtságot okoz. Elbeszélése a reményből a reménytelenségbe való átmenetet ragadja meg – nem a motiváció hiányából, hanem azért, mert tapasztalatai szerint a célok folyamatosan változnak, ahol az intézmények és a képzési programok folyamatosan változtatják a kritériumokat és a nyelvi követelményeket (B1, B2 stb.), feltételelessé téve a hozzáférést és láthatatlan akadályokat teremtve.

Míg az olyan intézmények, mint a munkaügyi hivatal (AMS), nem nyújtanak következetes támogatást, a migráns nők közötti szolidaritás válik számára a segítség és a hovatartozás valódi forrásává. Ez az ellentét rávilágít arra, hogy az állami struktúrák gyakran újratermelik az egyenlőtlenséget ahelyett, hogy csökkentenék azt.

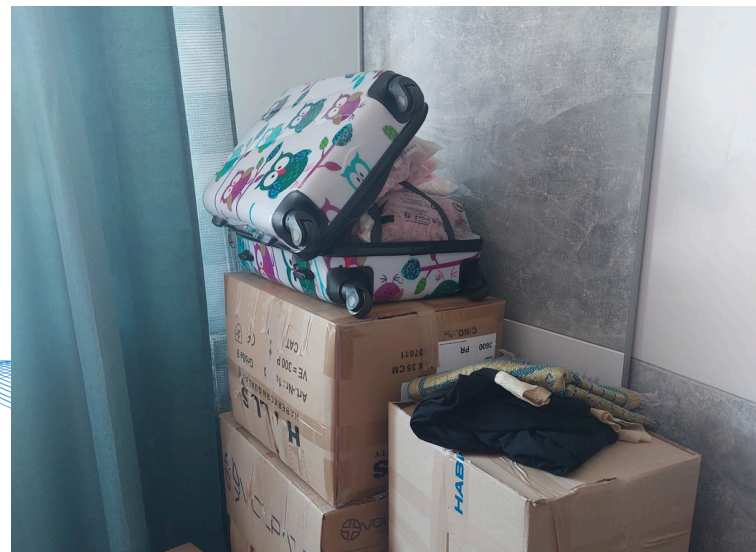
Tervezés a Jövőre

A jelenen túl

Diana A. költői fotókon keresztül meséli el történetét, melyeken egy bőrönd és dobozok is láthatók. Ezek az álmok hordozzák az élet újjáépítéséről szóló álmát az oktatás és a munka révén. Amikor teherbe esett, a munkaügyi hivatal (AMS) leállította képzési terveit, és arra kérte, hogy várjon a szülés utániig. Bár ez a döntés praktikusnak tűnhet, Dianát frusztrálja, hogy a rendszer nem rendelkezik hosszú távú jövőképpel. Ahelyett, hogy segítettek volna neki megtervezni, hogyan folytassa tanulmányait a szülési szabadság után, semmilyen lehetőséget vagy utat nem kínáltak fel. Amint megszületik a gyermeke, a gyermekgondozás hiánya még nehezebbé teszi a visszatérést.

Diana története rávilágít arra, hogy az intézmények miért nem támogatják a nőket a hosszú távú célok kitűzésében és fenntartásában. Sok olyan embert képvisel, akik előre szeretnének tervezni, de olyan rendszerekkel szembesülnek, amelyek csak a közvetlen problémákra összpontosítanak. Tapasztalata olyan struktúrára szólít fel, amelyek lehetővé teszik a nők számára, hogy összekapcsolják a gondozást, az oktatást és a jövőtervezést.

„Ezek a bőröndök az álmainkat és reményeinket is hordozzák.”

A történetek olyan, egymást átfedő problémákat tárnak fel, amelyek alakítják a nők tapasztalatait: a diszkrimináció állandó jelenléte, amely gyakran csendben rejtőzik, amikor a jelentkezésekre nem érkezik válasz, vagy a lehetőségek csendben eltűnnek; az intézményi hiányosságokra való összpontosítás, amely figyelmen kívül hagyja a készségeket és a tehetséget, amikor azokat nem igazolják hivatalosan, a dokumentumokat helyezve előtérbe a megélt kompetenciával szemben; valamint a szolidaritás ereje, ahol a nők tanulási közösségei a kölcsönös támogatás és a megosztott energia tereivé válnak az elszigeteltséggel szemben.

Azt is feltárják, hogyan változtatják a pénzügyi akadályok az oktatást privilégiummá a jogból, és hogyan szorítják a tanulni vágyókat a peremre. Ugyanakkor a történetek bemutatják a bizalom és a biztonság átalakító hatását a tanulási terekben,

olyan környezetekben, ahol a nők megszólalhatnak, elmélkedhetnek és új jövőképeket képzelhetnek el. E remény mellett mély rendszerszintű fáradtság is fennáll, amely a folyton változó szabályok és a soha be nem teljesülő támogatási ígérek közötti eligazodásból fakad.

Végül, a narratívák rámutatnak a nőket gondozóként támogató struktúrák hiányára, ahol nincsenek olyan rendszerek, amelyek segítenék őket a családi kötelezettségek melletti tanulás megtervezésében vagy fenntartásában. Ezek a valóságok együttesen egy tágabb igazságot tárnak fel: a tanulási rendszerek még mindig nincsenek a migráns nők tényleges életéhez igazítva.

Ezek az összefüggő narratívák egy lényeges igazságra mutatnak rá: a meghallgatás politikai cselekedet. A meghallgatás nem passzív; az elismerés és az elszámoltathatóság gyakorlata. Ahhoz, hogy valóban „megtanuljanak figyelni”, az oktatóknak és az intézményeknek szándékosan kell figyelniük

nemcsak azt, amit mondanak, hanem azt is, amit megélnék. Ez azt jelenti, hogy a befogadás retorikáján túllépve olyan méltányos struktúrák felé kell elmozdulniuk, amelyek alkalmazkodnak a résztvevők valóságához: olyan nőkhöz, akik gyermekekről gondoskodnak, akik eligazodnak a rasszizmusban, akik határokon átívelően építik újjá életeiket. A csoportos reflexiók során a résztvevők hangsúlyozták a biztonságos és méltányos terek szükségességét – nem csak a beszélgetésre alkalmas tereket, hanem olyan tereket, amelyek mindenki számára megfelelőek. Azt kérdezték: Milyen a légkör ezekben a helyiségekben? Ki érzi magát biztonságban, ha megoszthatja gondolatait? Kit hagynak ki? Az egyik résztvevő emlékeztetett minket arra, hogy a nőknek olyan terekre van szükségük, „ahol leülhetünk és megoszthatjuk a véleményünket”.

A strukturális akadályokra utalva egy másik résztvevő megkérdőjelezte az egyéni felelősség mítoszát: „Hogyan lehet valaki felelős valamiért, ami kívül esik az irányításán?” A csoport közösen meghatározta, hogy a méltányosság azt jelenti, hogy a struktúrákat a tanulókhöz kell igazítani, nem pedig azt, hogy a tanulóktól elvárják, hogy merev rendszerekhez alkalmazkodjanak. Oktatóként és facilitátorként emlékeztetnek minket arra, hogy munkánk a tanulók miatt létezik. Ha az ő szükségleteik nem teljesülnek, fel kell tennünk a kérdést: kinek van valójában haszna? Ez a „photovoice” folyamat rávilágított arra a tényre, hogy a változás akkor kezdődik, amikor a meghallgatás kölcsönössé válik – amikor azok, akikről valaha beszéltünk, azokká válnak, akik alakítják a beszélgetést. Ez a hét történet arra hív minket, hogy pontosan ezt tegyük: figyeljünk. Ne csak felületesen reagáljunk, hanem szánjunk időt a megértésre, az újragondolásra, és olyan tanulási terek létrehozására vagy újjáépítésére, amelyek minden hangot tiszteltben tartanak.

Kritikai pedagógia és Photovoice

A Freirei Megközelítés

A kritikai pedagógia egy olyan nevelési megközelítés, amely megkérdőjelezi azt a felfogást, hogy a pedagógusok a tudás egyetlen forrásai, és elősegíti mind az elnyomó körülmények kritikai gondolkodását, mind azok átalakítását.

A brazil oktató és aktivista, Paulo Freire a kritikai pedagógia egyik vezető szószólója volt, és azt állította, hogy a problémameghatározó oktatás koncepciója olyan tanulási környezetet teremthet, amely ösztönzi a tanulók hangjának megnyilvánulását, ahol a tanulók aktívan részt vesznek saját oktatási és tanulási folyamataikban.

Az oktatás bankár felfogásával szemben, ahol a pedagógusok „befektetik” tudásukat a passzív tanulóba, az oktatás problémafelvető felfogása a kritikai tudatosság (conscientização) fejlesztésének folyamata, ahol a tanulók a változás aktív szereplői.

Az elnyomottak pedagógiájában (2003)

Freire szerint az oktatás csak akkor transzformatív erejű, ha a tanuló valóságából indul ki. Hangsúlyozza a tanulók történeteiben rejlő témák gondos meghallgatását, amelyeknek organikus módon kell felmerülniük, nem pedig ráerőltetni őket.

Freire kérdezési stratégiája a konkrétumokról az analitikus szintre, majd az átalakításra vagy egy elnyomó vagy nemkívánatos helyzet megváltoztatására irányuló munkára helyezi át a vitát. A vizsgálódás, a párbeszéd, a reflexió és a cselekvés révén mind a pedagógusok, mind a tanulók együttműködnek, hogy együtt és egymástól is tanuljanak.

Az oktatók és a tanulók közötti együttműködésen alapuló kutatás értékes oktatási megközelítésként szolgál a generatív témák feltárására, amelyekre a felnőttképzési tantervet alapozhatjuk.

A Photovoice egy Caroline Wang és Mary Ann Burris által a 90-es években kidolgozott,

Kritikai pedagógia és Photovoice

A Freirei Megközelítés

alapuló akciókutatási módszer; amikor a tanulók/társalkotók elmagyarázzák a fotóikat, a párbeszéd feltárja, hogy mi igazán számít nekik – az akadályok, amelyekkel szembesülnek, az álmaik és az ellentmondások, amelyekkel együtt élnek. Ezek a felismerések a tanulást a releváns és értelmes irányába terelik.

Ez éles ellentétben áll a Freire által kritizált hagyományos „bankmodellel”, ahol a pedagógusok információkat juttatnak el a passzív tanulóba. Ez a megközelítés elnyomó, mert tagadja a cselekvőképességet, és elválasztja a tudást a megélt tapasztalatoktól. A Photovoice ezt megzavarja azáltal, hogy párbeszédre, reflexióra és közös jelentésre épülő tereket hoz létre. A tanulók választják meg, mit rögzítenek, hogyan értelmezik, és milyen történeteket mesélnek el. A pedagógus szerepe a tekintélyről a facilitátorra és a társtanulóra helyeződik át, így a tanulás közösen konstruált, nem pedig átadott lesz.

A vizuális dimenzió megnyitja a részvétel lehetőségét azok számára is, akiknek nehézségeik vannak a verbális kifejezéssel, vagy akiknek nehéz tapasztalataik voltak a hagyományos tanulási környezetekben.

A Photovoice egy hatékony, kreatív módszer a kritikai felnőttképzésben, amely arra ösztönzi a tanulókat, hogy fényképeken keresztül fedezzék fel és fejezzék ki érdeklődési körüket. A Photovoice módszer nem előre meghatározott témákkal kezd, hanem a tanuló saját nézőpontjából indul ki. A tanuló vagy társszerzők mindennapi életük jelentőségteljes aspektusait fényképezik le, és ezek a képek történetmesélésre, reflexióra és párbeszédre ösztönöznek.

E folyamat során a megélt tapasztalatok felszínre kerülnek – feltárva az aggodalmakat, a vágyakat és a feszültségeket. Paulo Freire ezeket a felmerülő problémákat generatív témákként írja le: valós életbeli témák, amelyek kritikai gondolkodásra és kollektív tanulásra ösztönöznek.

Források

Pedagogy of the Oppressed, Freire, Paulo. 30th Anniversary ed., Continuum, 2003

Photovoice: Concept, Methodology, and Use for Participatory Needs Assessment. Caroline Wang and Mary Ann Burris. In *Health Education & Behavior* Vol. 24, No. 3 (June 1997), pp. 369-387. Sage Publications, Inc.

Photovoice Facilitator's guide, Rutgers – For sexual and reproductive health and rights, Rutgers, 2016

<https://rutgers.international/resources/photovoice-facilitators-guide/>

Photovoice: Factsheet, Rutgers – For sexual and reproductive health and rights, Rutgers, 2016

<https://rutgers.international/resources/photovoice-factsheet/>

Photovoice - In Bildern erzählt

Friedl Anja, Likus Jelka, Marisa Meißner, Seifert Janin, Stenzel Paul, Wilfling Diane. Alice Salomon Hochschule Berlin, September 2020

[Pedagogy of the Oppressed, Freire, Paulo. 30th Anniversary ed., Continuum, 2003](#)

Sister2Sister Photovoice. Newcomer Women's Services Toronto, July 2021

[Pedagogy of the Oppressed, Freire, Paulo. 30th Anniversary ed., Continuum, 2003](#)

Ezt a kiadványt készítette:

Fatima M

Diana T

Norzia

Tamana

Rawan

Diana K

Fatima S

Precious Fangchah

Kim Carrington

**Ezt és a sorozat többi füzetét
angol, német, magyar és
holland nyelven itt találja:**

<https://www.enhancelearnervoice.com/the-enhance-mini-booklets/>

**További információkért
vegye fel velünk a
kapcsolatot:**

Verein das kollektiv
Linz, Austria

office@das-kollektiv.at

kim@das-kollektiv.at

<https://das-kollektiv.at>

2025 Szeptember

Co-funded by
the European Union

Az Európai Unió finanszírozásával. A kifejtett nézetek és vélemények azonban kizárólag a szerző(k) nézeteit tükrözik, és nem feltétlenül tükrözik az Európai Unió vagy az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) álláspontját. Sem az Európai Unió, sem az EACEA nem tehető felelőssé értük.